

# АНОТАЦІЇ

## Історія філософії та філософія історії

1. **Оннаш Е.-О.** Від Канта до Гегеля або Що таке класична німецька філософія?

На історичному матеріалі автор доводить, що рецепція філософських ідей Канта у Німеччині відбувалася опосередковано: через критичні статті К.Л. Рейнгольда та зміст освіти у Тьубінгенській семінарії. У статті обґрунтовується думка про те, що сучасники Канта та більш пізні кантіанці по-різному інтерпретували його погляди, тому ставиться під сумнів послідовність класичної німецької філософії як еволюції поглядів від Канта до Гегеля.

**Onnasch E.-O.** From Kant to Hegel or What is Classic German Philosophy? By involving a broad historical material, the author demonstrates an indirect reception of Kant's philosophical ideas in Germany — through C.L. Reingold's critical reviews and the educational content in Tübinger Stift. The paper argues that Kant's contemporaries and the later followers of Kant interpreted his views differently, what casts doubts on the idea of a continuous development of classical German philosophy as an evolution from Kant to Hegel.

*Ключові слова:* класична німецька філософія, німецький ідеалізм, І. Кант, К. Рейнгольд, Г. Гегель, Тьубінгенська семінарія.

2. **Панафідіна О.П.** Проблема термінологізації німецької філософії кінця XVIII — початку XIX ст.: радянська версія

У статті розглядається історія появи терміну «німецька класична філософія» і прояснюється його значення в контексті радянських досліджень німецької домарксистської філософії. Автор доводить, що цей термін має ідеологічне навантаження і позбавлений наукової легітимності за межами марксистської філософії.

**Panafidina O.P.** A terminologization problem of German philosophy in the late 18th and early 19th centuries: a Soviet version

This paper presents a genesis of the term «German classical philosophy» and clarifies its meaning within the framework of Soviet investigations of German pre-Marxist philosophy. The author makes a point that this term has an ideological background and lacks scientific legitimacy beyond the Marxist philosophy.

**Ключові слова:** проблема термінологізації, НКФ, радянська філософська ідеологема, квазінаука, функція наукового терміну.

3. **Синиця А.С.** Розвиток дискусії між представниками континентальної та аналітичної філософії

На прикладі зіставлення ідей Е. Гуссерля і Г. Фреге, М. Гайдеггера і Р. Карнапа, Ж. Дерриди і Дж. Серля, М. Фуко, а також С. Жижека і Н. Хомського у статті досліджено як в історичному ключі змінювалася специфіка дискусії між представниками континентальної та аналітичної філософії.

**Synytysya A.S.** An evolution of debate between continental and analytic philosophers

Historical change in the specificity of the debate between continental and analytic philosophers is studied via comparison of the ideas of E. Husserl and G. Frege, M. Heidegger and R. Carnap, J. Derrida and J. Searle, M. Foucault, and also S. Žižek and N. Chomsky.

*Ключові слова:* континентальна філософія, аналітична філософія, методологія, метафізика, наука.

4. **Самчук В.А.** Ідеї комунікативної природи освіти у філософському прагматизмі Джорджа Міда і Джона Дьюї

Автор порівнює філософсько-прагматичні моделі Джона Дьюї та Джорджа Міда, підкреслює, що обидва філософи наголошують на комунікативному та освітньому характері соціального досвіду. У статті обґрунтовується ідея, що спілкування, орієнтоване на перспективу, сприяє творчій модифікації поведінкових стратегій та їхній моральній налаштованості.

**Samchuk V.A.** Ideas of communicative nature of education in philosophical pragmatism of George Mead and John Dewey

The author compares the philosophico-pragmatic models by John Dewey and George Mead, and demonstrates that both philosophers emphasize a communicative and educational character of the social experience. The paper justifies a view that a forward-looking communication promotes creative strategies of behavior-modification and their moral orientation.

*Ключові слова:* прагматизм, філософія освіти, експериментальна наука, демократія, теорія особистості, університет.

5. **Оліфер О.Є.** Проблема ідентичності особистості у філософії античності та Нового часу

У статті розглянуто проблему ідентичності особистості в античній та новочасній філософії. Окреслено погляди Платона, Аристотеля та Декарта, що виступили як передумова сучасної теорії ідентичності. Схарактеризовано

концепцію ідентичності особистості Локка, а також аргументи його критиків: Лейбніца, Батлера і Томаса Ріда.

**Olifer O.E.** The problem of personal identity in Ancient and Modern philosophy

The author presents an overview of conceptions of personal identity in ancient and modern philosophy. Plato's, Aristotle's and Descartes' views are outlined as preconditions for identity theory. Locke's conception of personal identity is characterized as well as the arguments of his critics: Leibnitz, Butler and Thomas Reid.

*Ключові слова:* ідентичність особистості, антична філософія, філософія Нового часу, Дж. Локк, свідомість.

**6. Сидоренко І.М.** Метафізичний характер війни в концепціях Е. Юнгера і Я. Паточки

Стаття присвячена реконструкції «метафізики війни» через звернення до концепції тотальної мобілізації Е. Юнгера та екзистенційно-феноменологічної філософії Я. Паточки. Автор стверджує, що сучасна «нетрадиційна» війна утворює не істинну єдність націй Е. Юнгера чи досвід солідарності Я. Паточки, а політику воєнізованого гуманізму, що призводить до ескалації насилля.

**Sydorenko I.M.** A metaphysical character of war in the conceptions of E. Jünger and J. Patočka

The paper presents a reconstruction of the «metaphysics of war» by involving the conception of a total mobilization by E. Jünger and an existential-phenomenological philosophy by J. Patočka. The author claims that the modern «non-traditional» war embodies not the true unity of nations by Jünger, or a solidarity experience by Patočka, but the policy of a militarized humanity, which leads to an escalation of violence.

*Ключові слова:* війна, метафізична природа війни, тотальна мобілізація, досвід солідарності, насилля.

**7. Полякова В.О.** Архітектура пам'яті у творах Готфрида Лейбніца в перспективі сучасних досліджень

У статті автор розглядає окремі характеристики пам'яті, її місце в структурі особистості, зв'язок між пам'яттю і досвідом як їх розуміє Лейбніц. Акцентується увага на тих аспектах лейбніцевської концепції пам'яті, що знаходять подальший розвиток у сучасній науковій літературі.

**Polyakova V.O.** An architecture of memory in the work of Gottfried Leibniz from a standpoint of modern investigations

The author investigates some aspects of Leibniz's conception of memory, interconnections between memory and experience and the place of memory in the structure of person. The paper contains an overview of the philosophical heritage of Leibniz as presented in the modern scientific literature.

*Ключові слова:* Лейбніц, пам'ять, спогад, простір, сприйняття.

8. **Мішалова О.В.** Історичні твердження та поняття як конститутивні елементи історичної дійсності

У статті розглядається питання семіотичної природи історичної дійсності, обґрунтовується положення, що історичні твердження та поняття представляють собою конститутивні елементи історичної дійсності. Підкреслюється, що цінності є невід'ємним компонентом історичного знання, у зв'язку з чим автор здійснює спробу окреслити власне поняття об'єктивності історичного знання.

**Mishalova O.V.** Historical statements and concepts as constitutive elements of historical reality

The paper deals with an issue of the semiotic nature of historical reality, it is substantiated the point that historical statements and concepts are constitutive elements of historical reality. It is stressed that values are an integral part of historical knowledge therefore the author attempts to outline her own concept of the objectivity of historical knowledge.

*Ключові слова:* історична дійсність, історичний факт, історичне поняття, об'єктивність.

### Свідомість. Мова. Суспільство.

9. **Сепетий Д.П.** Філософія свідомості Вільяма Хаскера: аргументація за інтераціоналістський дуалізм

У статті обговорюється дуалістична психофізична концепція Вільяма Хаскера, з'ясовується її місце у контексті сучасної аналітичної філософії свідомості. Автором розкриваються й пояснюються аргументи Хаскера проти елімінативізму та інших версій матеріалізму, на користь тез про нефізичну природу свідомості та її каузальний вплив на фізичні процеси у мозку, що зумовлюють людську поведінку.

**Sepetyi D.P.** William Hasker's philosophy of mind: the case for interactionist dualism

The author considers William Hasker's dualistic mind-body conception, and outlines its place in the context of the contemporary analytic philosophy of mind. He also explains main Hasker's arguments against eliminativism and other versions of materialism, in favor of the view that mind is nonphysical and determines human behavior by a causal influence to the physical processes in the brain.

*Ключові слова:* свідомість, мозок, матеріалізм, дуалізм, фізичний, суб'єктивний, епіфеноменалізм, інтераціоналізм, раціональність.

10. **Козаченко Н.П.** Свідомість: проблема означення

Розглядаються два підходи у дослідженні свідомості: есенціалізм та номіналізм. Прослідковується розвиток і зміна змісту поняття «свідомість» у зв'язку з розвитком соціуму та науковими досягненнями.

**Kozachenko N.P.** Consciousness: the problem of definition

The author considers two approaches in a consciousness research: essentialism and nominalism. A development of the notion of consciousness is analyzed, as well as its changing along the development of society and scientific achievements.

**Ключові слова:** свідомість, філософія свідомості, психіка, психофізична проблема.

11. **Дроздова Т.О.** Свідомість, панпсихізм та наукова картина світу

Стаття присвячена проблемі свідомості та її вирішенню в контексті сучасних спроб відмовитись від фізикалістської картини світу. У зв'язку з цим автор актуалізує гіпотезу панпсихізму, яка після тривалого виключення з серйозного філософського дискурсу на початку ХХІ ст. переживає ренесанс, особливо в рамках аналітичної філософії.

**Drozdova T.O.** Panpsychism, consciousness and scientific worldview

The paper deals with the problem of consciousness in the context of modern attempts to reject a conception of physicalism. In this connection the author refreshes the hypothesis of panpsychism, which, after a long period of oblivion, is now enjoying a resurgence, especially within analytic philosophy.

*Ключові слова:* свідомість, панпсихізм, наукова картина світу, квантова фізика.

12. **Тищенко М.В.** Діалогові протоколи як спосіб моделювання контекстів аргументації

У статті досліджуються проблеми визначення діалогових протоколів та можливості, які вони надають для формального вираження типів діалогу.

**Tyschenko M.V.** Dialogue protocols as a tool to model argumentation contexts

The article is devoted to the problems of defining dialogue protocols and possibilities they provide for a formal representation of dialogue types.

*Ключові слова:* діалог, типи діалогів, діалоговий протокол, контекст аргументації, мульти-агентні системи.

13. **Абдула А.І.** Розум, раціональність, суб'єкт

Розглядається коло питань, пов'язаних з проблематикою розуму та раціональності. Пропонується суб'єктна інтерпретація взаємозв'язку, розвитку та протиставлення різних форм розуму. Висвітлюються варіативні та субстанційні аспекти внутрішньої структури раціонального, рівні його співвідношення з ірраціональним. Аналізуються соціальні аспекти функціонування раціональності.

**Abdula A.I.** Reason, rationality, subject

The paper is devoted to some problems connected with an issue of reason and rationality. The author proposes a subjective interpretation of an interrelation between various forms of reason and their development. The variative and substantive aspects of the internal structure of rationality are explained, as well as the levels of its interconnection with irrationality. The paper presents also an analysis of some social dimensions of rationality.

*Ключові слова:* розум, раціональність, помилковість, критика, ірраціональне, структура, суб'єкт.

**14. Балута Г.А.** «Мовна гра» як універсальний ігровий тип

Автор обґрунтовує, що кожна класифікація ігор має включати факт мовної гри як вихідної (інструментальної) умови будь-якого типу гри, оскільки реальність соціальної гри організована як ієрархія типів, що включає рівень мовної гри як фундаментальний.

**Baluta G.A.** «Language game» as an universal game type

The author explains that each game classification should include the language game as an initial (instrumental) precondition for the game of any kind, since the reality of a social game is organized as an hierarchy of types, including the level of a language game being fundamental.

*Ключові слова:* мова, класифікація ігор, ігрові типи, мовна гра.

**15. Соколичик В.М.** Віртуальність як атрибут простору і часу сучасного соціуму

Стаття присвячена характеристиці соціального часу і соціального простору сучасної інформаційної цивілізації. Автор розглядає нові цінності, характеристики суспільства, комунікативні практики і відносини, що виникли внаслідок існування суспільства у віртуальному просторі і віртуальному часі.

**Sokolchuk V.M.** Virtuality as an attribute of space and time of the modern society

The paper is devoted to a characterization of a social time and social space of the modern informational civilization. The author considers new values, characterizations of society, communicative practices and relationships arising due to social existence in a virtual space and virtual time.

*Ключові слова:* соціальний простір, соціальний час, віртуальність, симулякр, інформаційне суспільство.

**16. Куценко В.Ю.** Аскетика як предмет філософського осмислення

У статті розглядається аскетика як можливий механізм конструювання суб'єктності. Автор вважає, що спроби філософської інтерпретації аскетичності в роботах М. Вебера і Д. Зільбермана в якості основного двигуна процесу раціоналізації ставлення до світу і формування сучасних структур свідомості не втратили своєї актуальності.

**Kutsenko V.Y.** Asceticism as an object of philosophical reflection

The article considers asceticism as a possible mechanism for the construction of subjectivity. The author claims that philosophical interpretations of asceticism by Max Weber and David Zilberman as the main engine of the streamlining relationship to the world and the formation of modern structures of consciousness remain highly relevant and require further development.

*Ключові слова:* аскетика, суб'єктність, релігійна свідомість, аскетичні практики, раціональність.

17. **Шпильова А.С.** Сучасні філософські концепції соціальних інститутів

У статті стисло описано сучасні філософські концепції соціальних інститутів Є. Дюркгейма, Т. Парсонса, Т. Веблена, Д. Норта та Дж. Серля та порівняно принципові положення перерахованих концепцій.

**Shpiljova A.S.** Modern philosophical conceptions of social institutions

The author briefly describes the current philosophical conceptions of social institutions of E. Durkheim, T. Parsons, T. Veblen, D. North and J. Searle and compares fundamental positions of the listed philosophers.

*Ключові слова:* соціальний інститут, інституціональний факт.